

**Tezy wystąpienia prof. W. Steca,
przewodniczącego Komitetu Biotechnologii
przy Prezydium PAN,
przedstawionego w trakcie posiedzenia plenarnego
25 lutego 1991**

W trakcie pierwszego posiedzenia plenarnego Komitetu Biotechnologii drugiej kadencji (lata: 1991–1993) przewodniczący Komitetu, prof. dr hab. W. Stec, przedstawił swój punkt widzenia dotyczący kierunku działań Komitetu oraz nową strukturę organizacyjną. Skład osobowy Komitetu przedstawiamy w bieżącym zeszycie naszego pisma. Podstawowe tezy wystąpienia:

- Komitety Naukowe mają charakter społecznych ciał opiniotwórczych i opiniodawczych, przy czym inicjatywność Komitetów każdorazowo zależy od ich członków.

- Rola komitetów w dalszym ciągu winna sprowadzać się do kształtowania opinii o konieczności inwestowania w naukę i dostrzegania w porę tych jej obszarów, które w przyszłości będą decydowały o możliwości udziału Państwa nie tylko w wyścigu cywilizacyjnym, ale także o jego kondycji i bycie narodowym.

- Komitet Biotechnologii jest pochodzącym z wyboru organem Polskiej Akademii Nauk, stanowiącym reprezentację nie Polskiej Akademii Nauk, lecz środowiska biotechnologicznego bądź środowisk probiotechnologicznych w Polsce: wśród 40 członków Komitetu Biotechnologii jest 10 pracowników zatrudnionych w instytutach PAN.

- Podstawowym zadaniem Komitetu Biotechnologii jest promocja dyscyplin i badań przyrodniczych, które już zadecydowały o szybkim awansie biotechnologii do grupy "high technology industries", na równi z automatyką, komputeryzacją i elektroniką. Tymi dyscyplinami są w pierwszym rzędzie genetyka molekularna, biologia komórki i biologia molekularna z elementami inżynierii genetycznej, molekularne aspekty wirusologii i bakteriologii, inżynieria bioprosesowa, enzymologia, immunologia (dyscypliny probiotechnologiczne).

- Za główne zadanie dla komitetu naukowego uważam wskazywanie obszarów koncentracji badań podstawowych, które powinny być wymuszane jako priorytetowe w polityce naukowej Państwa.

- Przebudowa ustrojowa w krajach Europy Środkowo-Wschodniej i wprowadzenie w Polsce systemu gospodarki rynkowej wymagają zmian w świadomości społecznej i postawach ludzkich, a przede wszystkim w postawach pracowników nauki. Zbliżenie do Europy i respektowanie prawa narodowej własności intelektualnej (*national intellectual property*) eliminuje postawy „pierwszych w Kraju” technologii i wdrożeń opartych o zamaskowane odtwórstwo.

- Wyrazem tej polityki winno być zwiększone finansowanie uczelni realizujących bądź rozpoczynających proces dydaktyczny kształcenia kadry dla przyszłych kierunków biotechnologicznych, bądź probiotechnologicznych. Ponieważ proces dydaktyczny nie może być prowadzony w oderwaniu od badawczego, zespoły naukowe wyższych uczelni zaangażowane w kształcenie biotechnologów winny w pierwszym rzędzie uzyskać środki na prowadzenie prac badawczych. Chcę jednak z całą mocą podkreślić, iż kluczem do takiego wsparcia nie może być jedynie szyld biotechnologiczny – stąd też pozwalam sobie na użycie terminu badań probiotechnologicznych.

●Spodziewane efekty pracy komitetu.

Przy całym szacunku dla wysiłku autorów opracowań komitetowych obawiam się, że poza nielicznymi wyjątkami nie mogą one pretendować do rangi ekspertyz: ograniczony dostęp do informacji, wynikający przede wszystkim z bałaganu, częstych reorganizacji urzędów centralnych i płynności kadr, konieczność wyszukania wiarygodnego źródła informacji i jego spenetrowanie musiałoby spowodować działania, np. w zakresie odzwierciedlenia stanu biotechnologii w Polsce, co najmniej jednej osoby w wymiarze pełnoetatowym w przeciągu prawdopodobnie roku, dysponującej środkami finansowymi na dodatkowe opracowania specjalistyczne. Jednakże przykładem potwierdzającym znaczenie naszej działalności może być tzw. raport Fikusowej i Węgleńskiego dotyczący stanu biotechnologii w latach osiemdziesiątych. Raport miał wpływ na zatwierdzenie dość szerokiego profilu programów biotechnologicznych w latach 1986–1990 i na pewno stanowił bazę przygotowywanego projektu uchwały rządowej o przyspieszonym rozwoju biotechnologii opracowanego finalnie w roku 1988.

●Poziom nauk przyrodniczych stanowiących podwaliny nowych biotechnologii zadecyduje o „być albo nie być” biotechnologii w Polsce. Przy wszystkich obawach i świadomości wpływu innych czynników, które o zafunkcjonowaniu biotechnologii jako gałęzi przemysłu zadecydują, opowiadam się za działaniem Komitetu Biotechnologii na miarę naszych możliwości.

●Wypracowane w Sekcjach Komitetu opinie i stanowiska, po dyskusjach plenarnych, powinny być adresowane do agend rządowych, głównie Komitetu Badań Naukowych, zarówno w kontekście wskazywania obszarów koncentracji (jako materiału pomocniczego dla Komisji KBN), jak i typowania problematyki zamawianej przez Komitet Badań Naukowych. Pragnę zwrócić uwagę na fakt, że z taką inicjatywą zwrócił się do Komitetów Naukowych v-ce prezes Polskiej Akademii Nauk prof. W. Findeisen, podkreślając funkcję komitetów naukowych PAN oraz dostrzegając ogrom pracy stojący przed wąskim gronem członków Komitetu Badań Naukowych. Niezależnie od jakichkolwiek elementów międzyresortowej gry politycznej uważam, że życie nie znosi próżni, i jeśli nie odegrają roli inspirującej Komitety Naukowe, to już niedługo będziemy znowu narzekali na inercję, brak kompetencji itp.

oprac. T.T.

Skład osobowy Komitetu Biotechnologii przy Prezydium PAN

Ludmiła BASSALIK-CHABIELSKA prof. dr hab.
Towarzystwo Naukowe Warszawskie
ul. Brzozowa 10 m 3
00-286 Warszawa

Włodzimierz BEDNARSKI Prof. dr hab.
Akademia Rolniczo-Techniczna
Instytut Inżynierii i Biotechnologii Żywności
plac Cieszyński 1
10-957 Olsztyn-Kortowo
28-625, 28-577 telex 0526419

Stanisław BUJAK prof. dr hab.
Akademia Rolnicza
Katedra Technologii Przemysłu
Rolno-Spożywczego i Przechowalnictwa
ul. Akademicka 13
20-934 Lublin
37-67-73

Tadeusz CHOJNACKI prof. dr hab.
Instytut Biochemii i Biofizyki
Polska Akademia Nauk
ul. Rakowiecka 36
02-532 Warszawa
49-04-03, 49-85-97, 49-01-71

Wiceprzewodniczący
Henryk J. CZEMBOR prof. dr hab.
Instytut Hodowli i Aklimat. Roślin Radzików
05-870 Błonie k. Warszawy
55-26-11 do 14, 55-25-75 telex 812914 pl

Magdalena FIKUS prof. dr hab.
Instytut Biochemii i Biofizyki
Polska Akademia Nauk
ul. Rakowiecka 36
02-532 Warszawa
49-01-71 w. 505, 523